

30 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE '89 CAZUL OTOPENI

30 YEARS SINCE THE REVOLUTION OF DECEMBER '89. THE OTOPENI CASE

Prof. Mădălina Dinu-Pătrașcu¹

Abstract: *In Romania, unfortunately in '89, there were special conditions, and the ouster of the old regime could not be done peacefully, through a velvet revolution. As a consequence the change was done using violent ways that lead to death and casualties. The army was brought to maintain order, to calm down the rebellious crowd using force, which overflowed the streets like a volcanic lava.*

Within the context of these events that took place in December '89, there arose the 'slaughter' at the most important airport of the country – Otopeni International Airport from Bucharest. At the dawn of December 23, '89, a subunit of the security troops from the Intercommunication centre in Campina boarded in three trucks, covered with canvas, as a result of an outrage diversion, some enlisted men along with their fellows from the Army, that were on the airport duty to strengthen the guard, due to the 'terrorist danger', they were welcomed with a strong fire executed with all the subsidy equipment, fire that was executed by surprise, without being given the validation password, being a killing fire, without a warning.

The platform in front of the airport was covered with wounded and deceased; the wounded one received late medical assistance, and those who had the change to remain alive were arrested and presented to the press as terrorists. Ironically, naively or irrationally, or malevolence, because the enlisted men from Campina were perceived as enemies, hardly the M. Ap.N enlisted men realised that they were the ones that slaughter the crowds and not the terrorists, but their own comrades that came to defend the airport.

There was a lawsuit against the commanders, a trial that lasted until 2003. During the lawsuit, the guilty tried to exonerate, several 'subterfuges' were tried, a real and profound research not being allowed – during the lawsuit the statement was that it had been fired by mistake and other

Keywords: *the Romanian revolution, the Otopeni case, terrorists, the Romanian army*

La 30 de ani de la Revoluția din decembrie 1989 întrebările pe care și le pun românii sunt atât de numeroase, încât, chiar simpla lor înșiruire pe o listă, i-ar face să abandoneze interesul pentru un răspuns. Din păcate, istoricii nu au acces la toate aceste documente care ar reuși, chiar și parțial să facă lumină, dezavantajul fiind acela că anumite documente esențiale au fost definitiv distruse, altele pot fi distruse în momentul unei schimbări a puterii politice sau vor fi distruse în viitor, înainte să le treacă termenul de prescripție. Adevărul are funcție continuă și devine inutil pentru Istorie, pentru istoria care se creează în fiecare clipă, dacă este aflat atât de târziu încât să nu mai poată influența evenimentele în curs.

Totuși, pe fundalul „revoluțiilor de catifea”, România a fost singurul membru al blocului răsăritean a cărui revoluție a dus la prăbușirea regimului comunist prin

¹ Liceul Tehnologic „Constantin Cantacuzino”, Băicoi, Prahova și membru al SSIR Câmpina.

violență. „Originalitatea” regimului din România avea, într-un fel, câteva precedente istorice. Nu era deloc prima oară când România proceda altfel decât Uniunea Sovietică și celelalte țări comuniste din Estul Europei. În 1958 și în 1968, de asemenea România a ales alt drum!

În România, din păcate în '89, au fost condiții deosebite, unde înlăturarea vechiului regim nu se putea realiza pașnic, printr-o revoluție de catifea. Ca urmare schimbarea s-a efectuat prin ferme mijloace violente soldate cu morți și răniți. Armata a fost chemată să facă ordine, să potolească prin forță mulțimea răsculată, care se revărsase în stradă precum lava vulcanică.

În contextul evenimentelor care s-au petrecut în decembrie '89, s-a produs „măcelul” la cea mai importantă poartă aeriană a țării – Aeroportul Internațional Otopeni București. Să pornim pe firul evenimentelor de atunci din decembrie 1989 ca să înțelegem cum au ajuns militarii de la Câmpina în această situație.

În data de 21 decembrie 1989, în jurul orelor 12,00 în București începe mitingul comandat de Nicolae Ceaușescu care se va transforma în unul de protest².

Pe fondul acestei stări de incertitudine care a fost generată de acest miting, în jurul orelor 13,30 la Centrul de transmisiuni Câmpina se primește ordin de la C.T.S. prin mr. Ceaușu Gheorghe ca două companii din această unitate să se deplaseze la București, sub comanda col.Stamen Ion, comandantul unității. Se pune întrebarea de ce unitatea din Câmpina?³

Centrul de Transmisiuni Câmpina, situat la intrarea în localitate, pe partea stângă, era un fel de „cal de bătaie”, militarii de aici fiind chemați la toate acțiunile atunci când în București se organiza ceva: defilări, primiri de delegații. Fiind aproape de București această unitate era mereu chemată la astfel de acțiuni. Această unitate a aparținut comandamentului trupelor de securitate fiind o unitate unicat, pivot, de sine stătătoare, de pregătire a transmisioniștilor din trupele de securitate ale Ministerului de Interne. Cei care au trecut prin Centrul de Transmisiuni Câmpina știu că aici au fost pregătiți oameni care să îndeplinească misiuni pe linia de transmisiuni. Nu poate exista nici un fel de confuzie pentru cei care înțeleg locul pe care îl are în cadrul Ministerului de Interne sistemul pregătirii în domeniul transmisiunilor.

Detașamentul de plecare la București era alcătuit din dl. comandant col. Stamen Ion, secretarul de partid, col. Pârvan Gheorghe, maior Aron Bugoiu din partea staului major, 2 companii de soldați, compania I și compania a III a, comandanți de plutoane cu 3 plutoane a câte 30 de oameni. În jur de 100 de oameni la fiecare companie. La aceștia se adaugă medicul unității, dr. Iliuță, plus autostații pentru legătură, salvarea, mașina statului major și mașinile cu militari îmbarcați: autocamioane și autobuz. Un detașament cu peste 220 de oameni care a mers la București⁴.

² Spencer Elizabeth, *Masacrul de la Otopeni*, Editura Viitorul Românesc, București, 1993, p. 25.

³ Labonțu Constantin, *Otopeni '89. Diversiune sau naivitate?*, Editura PACO, București 2009, p.17.

⁴ Toma Emanoil, *Vin florile secerați-le!*, Editura Amanda Edit, București, 2014.pp.135-141.

În jurul orelor 16.00 cele 2 subunități de la Câmpina ajung în apropiere de București, dar nu intră în cazarma Băneasa (cazarma Comandamentului Trupelor de Securitate), ci sunt dirijate spre central capitalei. Aproximativ în jurul orelor 16,30, cele 2 subunități de la Câmpina au ajuns în zona Hotelului București, Calea Victoriei unde sunt amplasate în rezervă (în așteptare!) de către șeful de stat major al CTS col. Pavelescu Dumitru, în sectorul str. Academiei, Hotel Union, Hotel Negoiu, intrarea C a fostului sediu al CC al PCR. Militarii de la Câmpina au fost aduși ca rezervă pentru acele forțe care eliberaseră și degajaseră Piața Palatului. Mitingul se terminase, lumea se răspândise, iar cei de la Câmpina au parcat camioanele în zonă, au debarcat militarii și au așteptat în zona respectivă. Nu aveau scuturi, nici bastoane, erau o unitate de instrucție, iar armamentul se găsea în lăzi iar acestea erau în camioane.

Militarii de la Câmpina nu au avut nici un moment contact cu demonstrații fiindcă nu era posibil. Acolo, în față erau unități ale armatei, erau militarii cu scuturi de la unități speciale din București, iar cei de la Câmpina se găseau în spate. În ziua de 22 decembrie, în jurul orelor 9,30-10,00 militarii de la MapN care se găseau în zonă, plus transportoarele blindate care staționaseră până atunci au început să plece. Militarii au început să se retragă, probabil în cazărmi, iar între demonstrații care se găseau pe Bulevardul Magheru și cei de la Câmpina rămăseseră doar scutierii care mai blocau străzile de acces către Piața Palatului. Maiorul Aron Bugoiu, participant direct menționează : *„La un moment dat am văzut că o mașină în care era colonelul Pavelescu părăsește piața. Pleca cu militarii lui. Am oprit mașina respectivă, l-am întrebat ce se întâmplă și mi-a spus: „A dat ordin colonelul Pavelescu să părăsim dispozitivul!”, Atât am așteptat, știam că era vorba de șeful de stat major, colonelul Pavelescu, care fusese în zonă și condusesese activitățile acolo, și normal, n-am așteptat să mai primesc alt ordin, am imbarcat oamenii și am plecat. Atunci au venit pe lângă noi demonstrații care doreau să intre în Piața Palatului. Nu ne-au agresat, nu ne-au îmbrâncit; le-au dat soldaților biscuiți. Am fost surprins de această manifestare, pentru că mă așteptam să fie un moment de tensiune, să nu fim lăsați să plecăm. Am plecat de acolo pe lângă magazinul Victoria, pe cheiul Dâmboviței, până în Regie, apoi pe la Podul Grand spre Bulevardul 1 Mai și Arcul de Triumf. În acea zonă s-a oprit, deoarece o mașină rămăsese în urmă și trebuia să refac coloana. Am continuat deplasarea și am venit în cazarma Băneasa, la Comandamentul Trupelor de Securitate, actualul Inspectorat al Jandarmeriei”.* Ce se întâmplase însă cu cealaltă companie? ⁵ Aceasta a mai întârziat puțin, iar la verificarea făcută de dl maior Bugoiu Aron s-a constatat că lipsește un pluton. Practic, acesta se găsea sub comanda col. Stamen Ion, dar fusese luat și introdus chiar în noaptea de 21 spre 22 decembrie în CC. Acești militari au rămas izolați de cei de la Câmpina, iar în momentul în care manifestanții au blocat piața, ei n-au mai putut să plece. Ulterior au fost evacuați și duși la regimentul de gardă din zona Academiei. Deoarece erau soldați cu comandant de pluton, au fost dezarmați, imbarcați într-o mașină și trimiși către o unitate militară

⁵ Toma Emanoil, *op. cit.*, pp. 27-30.

din zonă. Aflați în unitate la Băneasa, militarii de la Câmpina nu puteau să plece către casă, deoarece comandantul trupelor de securitate le ordonase clar: „*Așteptați să vină și pe urmă plecați!*” Neputând să plece pe data de 22 decembrie din București, din cauză că le lipsea plutonul, militarii de la Câmpina au fost prinși în evenimentele ce au urmat în noaptea de 22/23 decembrie 1989, și după aceea la Otopeni. Neavând acel pluton militarii de la Câmpina (acel pluton a fost reținut la regimentul de gardă și de acolo au fost escortați la gară unde au fost urcați în tren și au ajuns la Câmpina!) au fost obligați să se cazeze și să se odihnească în cazarma de la Băneasa.

În jurul orei 3 de dimineața, 23 decembrie 1989, se dă alarma și li se cere să se prezinte tuturor militarilor de la Câmpina pe platoul cazărzii de la Băneasa cu tot efectivul. Maiorul Bugoiu, col. Stamen și col. Pârvan sunt chemați la comandantul trupelor gen. Grigore Ghiță.

Acolo primesc ca misiune să meargă cu cele două companii la Otopeni pentru a întări dispozitivul de apărare din zona aeroportului, deoarece sunt solicitări din partea acestora.

În timp ce militarii de la Câmpina erau organizați pentru a pleca spre Otopeni, asupra unității de la Băneasa a început să se tragă. S-a dat ordin atunci să se întărească dispozitivul de apărare al cazărzii și de aceea a fost nevoie de 2 plutoane pentru a se putea suplimenta în acest fel posturile de santinelă. Acest lucru a determinat întârzierea plecării către Otopeni. În jurul orei 5,00 se primește de la gen. Ghiță un nou ordin prin care se menționează clar că din cele 2 companii de la Câmpina una să meargă la Boteni, compania I sub conducerea col. Stamen Ion, a col. Pârvan Gheorghe, iar compania III, sub conducerea col. Patraș de la comandament, a maiorilor Popovici de la statul major al comandamentului și Bugoiu de la statul major al unității din Câmpina la care se adăuga lt. maj. Barbu de la Câmpina cel care îl înlocuia de comandantul de drept al companiei. S-a hotărât ca la Otopeni să se meargă cu 3 camioane, cu 24 de militari în fiecare camion, cu comandanți de pluton, plutonul I, lt. Vlădila, plutonul II, lt. Iliescu, plutonul III, lt. Dinu. Toate cele trei camioane aveau ca șoferi angajați civili.

S-a plecat în dimineața zilei de 23 decembrie 1989, în jurul orei 5,30 spre Otopeni⁶. Camioanele au ieșit în DN1 și de aici până către aeroport au trecut prin trei filtre fiind lăsați să treacă în urma verificărilor. În strada care ducea către aeroportul civil Otopeni s-a realizat un nou filtru unde s-a primit un nou însoțitor al convoiului, lt. major Ionescu, de la divizia de artilerie care trebuia să conducă coloana acolo unde era așteptată. Dl col. Patraș care era în primul camion, la rugat pe lt. maj. Barbu de la Câmpina să se ducă în spate, în camion cu soldații, iar în față să urce lt. maj. Ionescu. Noroc sau mână a destinului?!

S-a reluat deplasarea pe șoseaua care intră din DN1 către aeroport, vreo 400-500 de metri fără nici un fel de problemă. Deodată s-a auzit o rafală de foc automat și s-a creat un moment de panică. Aflat în camionul al 3 lea, maiorul Bugoiu își aduce

⁶ *Ibidem*, p. 30.

aminte: „Din camionul în care mă aflam, al treilea, n-am auzit decât camionul din fața mea, al doilea, care a oprit și el mai în față. Zona fiind aproape închisă, zgomotul făcut de focul armelor automate amplifică ecoul, nu știam de unde se trage, aveam senzația că suntem încercuiți și că se trăgea din toate pozițiile. Am coborât din camion și m-am deplasat spre roata din spate, pe partea dreaptă. În partea dreaptă a mea era pădure, o zonă împădurită, dar nu se trăgea de acolo. Se trăgea din față și din partea stângă de pe clădirea Departamentului Aviației Civile. De acolo se trăgea puternic, dar am mai sesizat un lucru și anume că e vizat cel din față, că se trage din față către primul camion, dar și către al doilea. Camionul nostru însă era expus focului de pe partea stângă, dinspre Departamentul Aviației Civile, căci de acolo camionul nostru se vedea foarte bine și se putea trage în el. De fapt așa au apărut și primele victime din al treilea camion. Primii oameni de aici au fost împușcați de pe Departamentul Aviației Civile, de pe acoperiș. Acesta era o clădire de 4-5 etaje și pe platform de sus instalaseră un sistem de foc – pușcă mitralieră și pistoale mitralieră”.

Și iadul s-a dezlănțuit...Focul a fost reluat de câteva ori deși s-a tot strigat că cei de la Câmpina nu sunt teroriști...degeaba...când focul s-a terminat, cei care mai erau în viață au fost somați să coboare din camion și să se îndrepte către aeroport. În acel moment a venit autobuzul de tură, cu personalul aeroportului, cei care intrau la serviciu la ora 7,00. Probabil ceasul era 6,30, poate 6,40. După ce a trecut de al doilea camion a început să se tragă și asupra autobuzului. O parte dintre pasageri au fost răniți, alții au încercat să coboare, dar șoferul autobuzului nu a fost rănit și de aceea a dat înapoi. O parte dintre cei care coborâseră au fost striviți, alții au reușit să evite în ultimul moment impactul, dar autobuzul a dat înapoi, a întors și a ieșit în DN1. Acesta a fost un alt moment în care au murit mulți militari de la Câmpina, pentru că nu și-au dat seama ce se întâmplă, pentru că erau cu mâinile în sus, mergeau către dispozitivul de apărare al aerogării și au fost surprinși de un foc pe care nu îl așteptau și s-a tras asupra lor ca și cum ar fi fost în fața plutonului de execuție. Era un dispozitiv de apărare format din militari din divizionul de artilerie conduși de lt.maj. Zorilă. S-a tras fără nici un fel de comandă, fără avertisment, dar mai ales fără motiv.

Maiorul Aron Bugoiu a rămas cu 21 de oameni în aeroport. Restul până la 72 plus ofițerii au fost răniți sau morți. Aceștia au fost apoi duși într-un garaj, legați, cu mâinile pe pereți, cu fața la perete și mâinile sus. Erau considerați „teroriști”, „oamenii lui Ceaușescu”, „veniți să-i omoare”...Au fost percheziționați, dar în ciuda actelor găsite la ei tot s-a considerat că erau teroriști...Maiorului Bugoiu i s-a pus cătușele la mâini și a fost dus în zona verde a aeroportului unde erau toaletele...Aici s-a întâlnit cu colegul său de la Câmpina, lt. Dinu care era legat tot cu cătușe de calorifer..soldații au fost duși într-o cameră separată la subsolul clădirii. Cei doi ofițeri au fost filmați de reprezentanți ai posturilor străine aflați la aeroport, de medici fără frontiere, civili, au fost apostrofați, înjurați, batjocoriți...

Către ora 12 au fost ridicați de acolo, fără nici un fel de explicație, duși la ofițerul de serviciu, și s-a încercat să li se scoată cătușele...A fost nevoie de tăierea acestora pentru ca mâinile celor doi să fie eliberate....

Ofițerul de serviciu le-a comunicat celor doi sec: *„Luați-vă oamenii care au mai rămas, vezi că sunt jos la subsolul clădirii și vedeți ce faceți...recuperați materialele și ce mai faceți pe aici?”*⁷

Întâlnirea cu cei scăpați cu viață nu poate fi descrisă în cuvinte. Iar despre cei morți..ei au fost lăsați în mașini și în șanț până în data de 24 decembrie. Atunci au fost strânși și puși pe niște foi de cort și duși în spatele unei magazii. S-a crezut că au fost duși la morgă. Din păcate nu. Și în data de 26 decembrie militarii de la Câmpina erau tot în spatele magaziei...Apoi au mutat camioanele pentru a „se vedea” că se regroupaseră și nu că erau în coloană în momentul atacului..

Cei rămași în viață, cei 21 de militari au rămas în dispozitiv până în data de 27 decembrie 1989. Mărturia maiorului Bugoiu despre acea zi este deosebit de emoționantă:

„Pe 27 am plecat din aeroport cu un camion și am mers la Băneasa. Nu știam cine mai era acolo, ce se întâmplase. Subunitatea care plecase la Boteni se întorsese direct la Câmpina, iar la Băneasa rămăsese salvarea, autostațiile militare, mașina comandantului, mașinile cu care noi ajunsesem acolo. Din cele 3 autocamioane cu care am venit nu s-a mai putut recupera nimic. Acelea au rămas la Otopeni. Am format o coloană neomogenă de 5-6 mașini:camion, Aro, Dacie, autostații, salvare cu care am plecat de acolo dupăamiază pe la 2-3. Cei de la Băneasa ne-au spus că plecăm pe propria răspundere. Dar poate cel mai emoționant moment a fost acela al reântâlnirii cu lt. maj. Barbu. Acesta fusese în primul camion și credeam că este mort. El a plecat de la Otopeni când s-a tras, a fost în arest la acea unitate și apoi trimis pe 26 decembrie la Băneasa.

Trebuia să vin la Câmpina. Bucureștiul nu mai era sigur. M-am dus la ofițerul de serviciu, m-am dus la consilierul politic și i-am spus că plec și i-am cerut un steag, un drapel al României, de-ăla cu gaură că așa era. Mi-am pus banderola pe mână, am legat steagul de primul camion și am plecat: eu în față, Barbu după mine cu Aro, și ce am mai avut acolo...

Și la 5 și jumătate eram la Câmpina. Se înserase”.⁸

A fost un proces împotriva comandanților, un proces penal care a durat până în anul 2003. În timpul procesului, vinovații s-a încercat să fie disculpați, s-au căutat diferite „chichițe” avocațești, nefiind permisă o cercetare penală cuprinzătoare și profundă – pe parcursul procesului s-a afirmat că s-a tras din eroare și din altele...Iar ca o palmă dată supraviețuitorilor, dar mai ales rudelor celor decedați, un procuror militar gen. Dan a menționat clar în sala de judecată: ”Cât sunt eu magistrat Armata nu va fi încriminată!”. Și semn că nimic nu este întâmplător, lt.major Zorilă a fost condamnat la 4 ani, dar a intrat sub incidența unui decret de grațiere, gen. Ghiță a fost imediat grațiat, iar pe Drăghin la fel. Ba mai mult Zorilă și Drăghin sunt acum în Marele Stat Major cu grad de general.

⁷ Ibidem, pp.36-37.

⁸ Ibidem, pp.40-43.

În 1989 exista, în structura Ministerului de Interne o unitate specializată în lupta antiteroristă. Această unitate, USLA în zilele Revoluției a fost solicitată să intervină la sediul M. Ap.N pentru a-l apăra împotriva „teroriștilor”. Un grup de luptători, comandat de maiorul Trosca, au fost uciși și ei la fel ca și militarii de la Câmpina. Astfel luptătorii antitero, în frunte cu Trosca, sunt primiți cu rafale de foc, trase cu toate categoriile de armament, inclusiv antitanc. Să fie doar o pură coincidență?

Militarii de la Câmpina, luați prin surprindere, nu au avut posibilitatea să evite ploaia de gloanțe care s-a abătut asupra lor, să se adăpostească, în final au fost în bătaia directă a gloanțelor, lipsiți total de apărare. Cei 21 de militari care au rămas în viață au fost pur și simplu „norocoși” (!!!)

Tablou de groază, pictat cu morți, gemete de la cei răniți și chipuri schimonosite, priviri înnebunite de spaimă și groază ale celor care au scăpat ca printr-un miracol cu viață...Așa i-au întâmpinat zorii zilei de 23 decembrie 1989 pe militarii de la Câmpina.

A circulat în unele ziare, versiunea potrivit căreia crima de la Otopeni a fost una premeditată. Militarii au fost uciși din cauză că nu au executat foc împotriva populației care s-a răsculat împotriva regimului în zilele de 21 și 22 decembrie 1989.

O altă versiune a fost aceea că trupele de transmisiuni au știut cine a tras cu adevărat în manifestații de la București în acele zile ale lui decembrie și s-a procedat la lichidarea martorilor oculari.

O altă întrebare care își așteaptă răspunsul este: cine dintre cei doi generali Rus Iosif și Ghiță Grigore a desconspirat acțiunea pe care crainicul TVR, Teodor Brateș o comenta la postul național de televiziune cu 1-2 ore înainte de masacrul „Trei camioane cu teroriști se îndreaptă spre aeroportul Otopeni!”..

Întrebări care încă își mai așteaptă răspunsul...

S-a dorit trecerea anilor astfel încât prescripția faptelor din dosar să aibă loc.

Din fericire, tribunalul de la Haga a considerat Dosarul Otopeni drept crimă împotriva umanității. Așa că faptele sunt imprescriptibile.

Anul acesta se împlinesc 31 de ani de la masacrul de la Otopeni. Ani grei pentru părinții și rudele celor morți atunci, pentru răniți și supraviețuitori.

Material dedicat tuturor celor care au pierdut pe cineva acolo la Otopeni.

BIBLIOGRAFIE

Labonțu, Constantin, *Otopeni '89. Diversiune sau naivitate?*, București, Editura Paco, 2009.

Spencer, Elisabeth, *Masacrul de la Otopeni, București*, Editura Viitorul Românesc, 1993.

Toma, Emanoil, *Vin florile. Secerați-le!*, Ploiești, Editura Amanda Edit, 2014.

Toma, Emanoil, *S-au dat arme la maimuțe!*, Ploiești, Editura Amanda Edit, 2015.

ANEXE

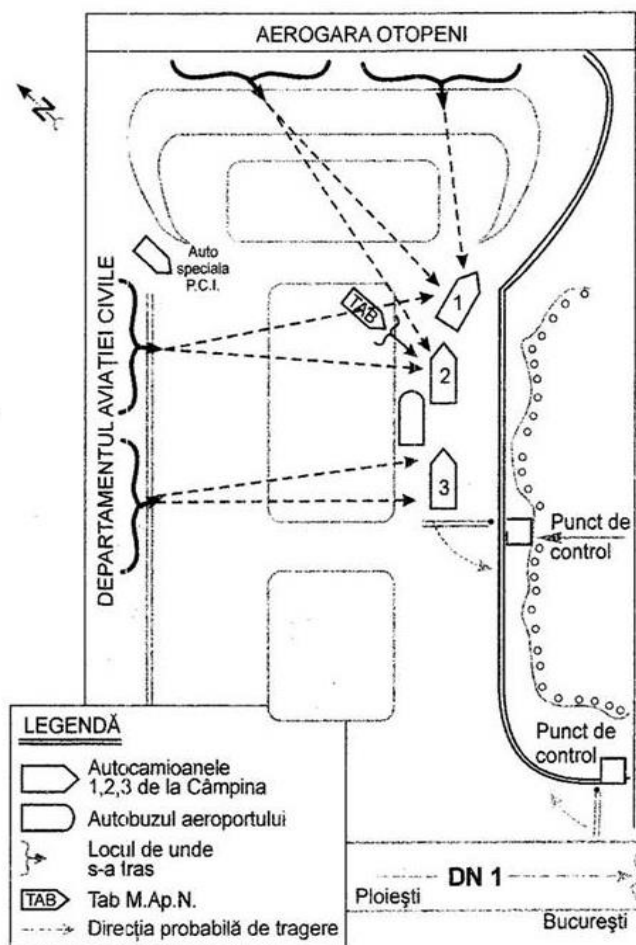

Fig. 1. Situația forțelor în momentul producerii focului

(sursa: Labonțu, Constantin, *Otopeni 89. Diversiune sau naivitate*, Editura PACO, București, 2009, p. 162)

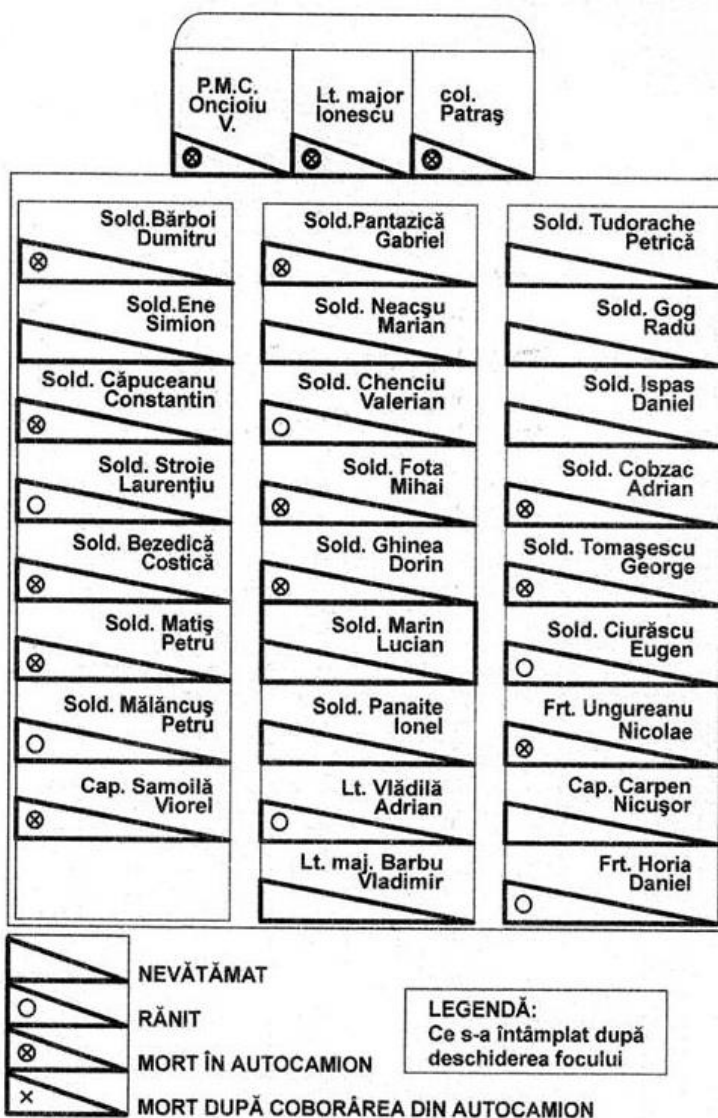

Fig. 2. Așezarea militarilor din primul autocamion în momentul primirii cu foc
 (sursa: Labonțu, Constantin, *Otopeni 89. Diversiune sau naivitate*, Editura PACO, București, 2009, p. 163)

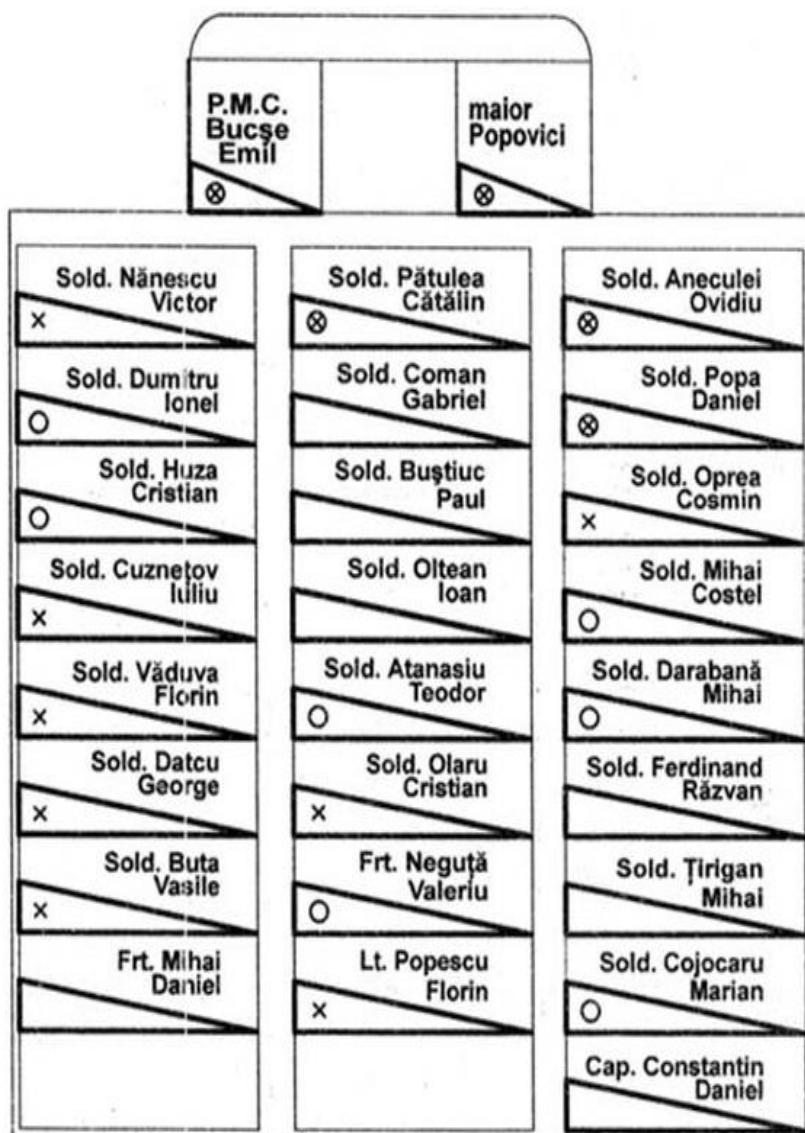

Fig. 3. Așezarea militarilor în al doilea autocamion în momentul primirii cu foc
 (sursa: Laboțu, Constantin, *Otopeni 89. Diversiune sau naivitate*, Editura PACO, București, 2009, p. 164)

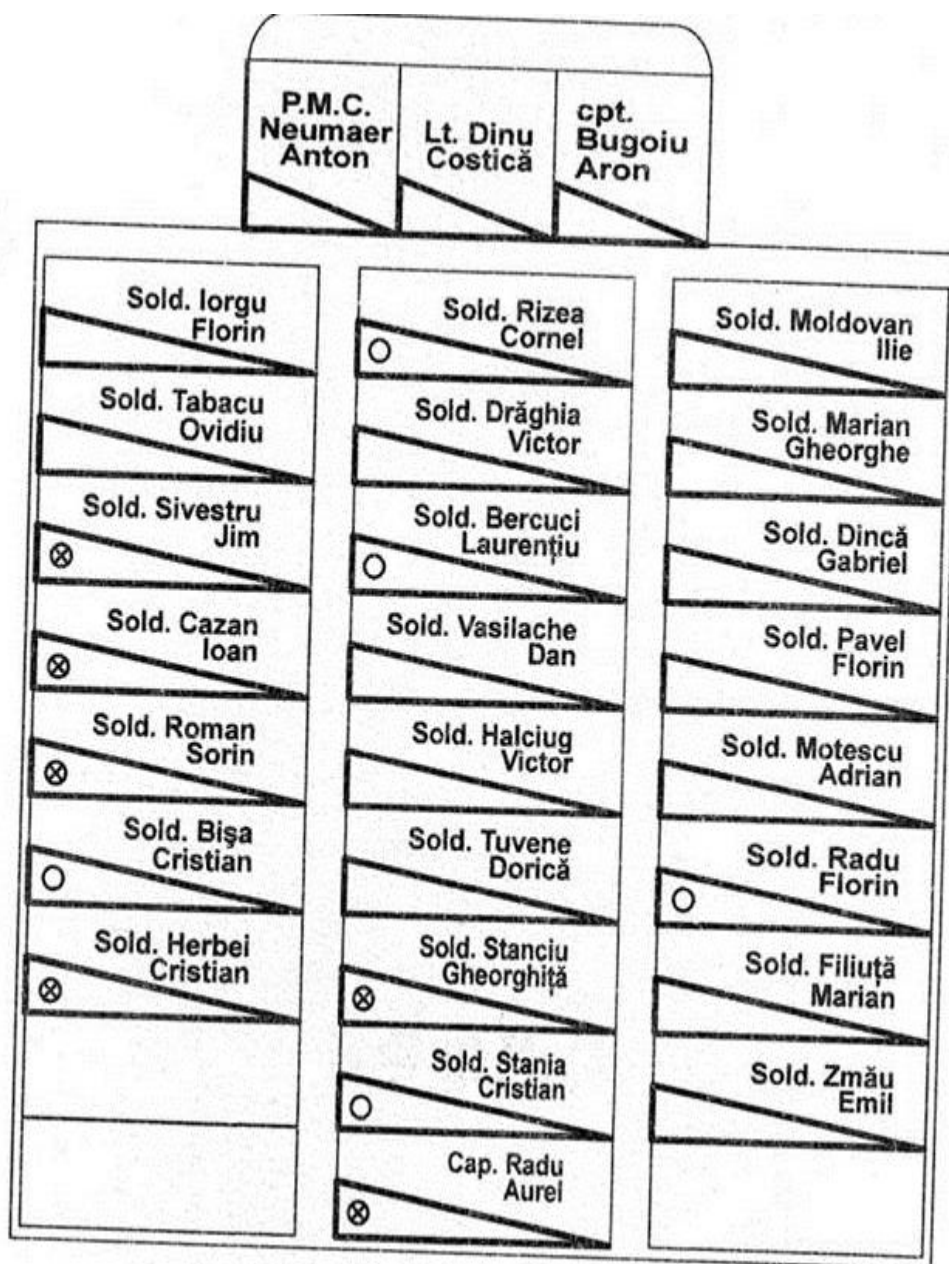

Fig. 4. Așezarea militarilor în al treilea autocamion în momentul primirii cu foc
(sursa: Labonțu, Constantin, *Otopeni 89. Diversiune sau naivitate*, Editura PACO, București, 2009, p. 165)